

2019

SANSKRIT

(Major)

Paper : 5.5

Full Marks : 60

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following questions : 1×7=7

(a) How many वल्लीs are there in the
Kathopaniṣad?

(b) “श्रद्धाविवेश सोऽमन्यत।”

Who is सः referred to here?

(c) “औद्दालकिरारुणिर्मत्प्रसृष्टः”

Who is औद्दालकिरारुणिः?

(d) Write the derivation of the term ‘निरुक्तम्’.

(e) “इन्द्रप्रधानेत्येके नैघण्टुकं वायुकर्म।”

What is निघण्टु?

(2)

(f) “इरां ददाति इति वा”

Who is the God related with this statement?

(g) Write the Sanskrit equivalent for the word ‘पूर्वेभिः’.

2. Answer the following questions : $2 \times 4 = 8$

(a) Fill in the blanks :

अनुपश्य _____ प्रतिपश्य _____ ।
_____ मर्त्यः पच्यते सस्यमिवाजायते _____ ॥

(b) “वास्तोष्पतिः।”

Explain the term ‘वास्तु’.

(c) What is स्वरितस्वरः?

(d) Give an example of the use of Vedic उपसर्ग.

3. Explain any two of the following : $5 \times 2 = 10$

(a) आशाप्रतीक्षे संगतं सनुतां

इष्टापूर्ते पुत्रपशूंश्च सर्वाङ्गान्।

एतद् वृत्ते पुरुषस्याल्पमेधसो

यस्यानश्रन्वसति ब्राह्मणो गृहे ॥

(b) अविद्यायामन्तरे वर्तमानाः

स्वयं धीराः पण्डितं मन्यमानाः।

दन्द्रम्यमाणाः परियन्ति मूढा

अन्धेनैव नीयमाना यथान्धाः ॥

20A/210

(Continued)

(3)

(c) नाविरतो दुश्चरितान्नाशान्तो नासमाहितः।
नाशान्तमानसो वापि प्रज्ञानेनैवमाप्नुयात् ॥

4. (a) State briefly about नाचिकेताग्नि as revealed in the ‘कठोपनिषत्’. 10

Or

(b) “स तु तत्पदमाप्नोति यस्मात् भूयो न जायते।”

Discuss the significance of this statement.

5. Explain any one of the following statements : 5

(a) वरुणो वृणोतीति सतः।

(b) जरा स्तुतिः। जरतेः स्तुतिकर्मणः।

6. (a) Discuss, after यास्क, the derivative meaning of वायु. 10

Or

(b) Who is रुद्र? Discuss the significance of the word रुद्र after Nirukta.

7. (a) Write a note on the use of अवग्रह in the पदपाठ. 10

Or

(b) Prepare a note on the Vedic conjugation (धातुरूप).

★ ★ ★

20A—1000/210

3 (Sem-5) SAN M 5